

VIEŠIEJI UŽRAŠAI

VIEŠOJO UŽRAŠO SAMPRATA

Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas:

1. 17 straipsnis. Lietuvos Respublikoje **viešieji užrašai yra valstybine kalba.**

Valstybinė kalba privaloma visų Lietuvos Respublikos įmonių, įstaigų ir organizacijų antspauduose, spauduose, dokumentų blankuose, **iškabose**, tarnybinių patalpų ir kituose užrašuose, Lietuvos gaminių ir paslaugų pavadinimuose bei aprašuose.

2. 23 straipsnis. Visi **viešieji užrašai turi būti taisyklingi.**

PROBLEMA

2010 metai

(Vilniaus, Šalčininkų rajono viešojo transporto informaciniai užrašai)

LVAT argumentai administracinėse bylose

- ❑ „Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies nuostata taikytina viešiesiems užrašams, tačiau ši sąvoka nei įstatyme, nei poįstatyminiuose teisės aktuose nėra detalizuota, jos turinys nėra išaiškintas.
- ❑ „,...tuo atveju, kai teisės norminiai aktai aiškos tvarkos, leidžiančios teisinių santykių subjektams aiškiai suvokti savo teises ir pareigas, dėl teisinio reglamentavimo spragų ar kitų priežasčių nenustato, atsakomybė už tokios tvarkos pažeidimą negali būti taikoma. Teisiniai draudimai ar įpareigojimai, už kurių nesilaikymą gali būti taikoma griežta atsakomybė, turi būti formuluojami nedviprasmiškai. Teisinis reglamentavimas turi būti aiškus, suvokiamas visiems teisinių santykių subjektams.“

LVAT administracinė byla Nr. N62-1735/2011

Viešojo užrašo sąvokos aiškinimas

Lietuvos terminų banke:

Viešieji užrašai – bet kokia rašytinė informacija patalpų viduje, išorėje ar kitoje visiems matomoje vietoje.

Apibrėžimo trūkumai:

- ❖ Abstraktus (tinka absoliučiai visiems rašytiniams užrašams)
- ❖ Apibrėžime vartojamos neaiškos formuluotės (visiems matomoje?)

GATVIŲ PAVADINIMŲ LENTELĖS

GATVIŲ PAVADINIMŲ LENTELĖS VILNIAUS IR ŠALČININKŲ RAJONUOSE 2008 METAIS

Nubaustų vadovų argumentai:

1. Inspekcijos nurodymą gavo, perdavė gyvenviečių seniūnams, šie neįvykdė, todėl atsakingi seniūnai. Vadovai tikino, kad savo pareigą įvykdė.
2. Gatvių pavadinimų lentelės kitomis kalbomis pasikabino patys gyventojai.

AR VERTĖJO???

Vien Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktorius už gatvių lentelių kitomis kalbomis nenukabinimą sumokėjo virš 43 000 litų baudų

2016 metai

Problema dėl gatvių pavadinimų lentelių kitomis kalbomis

LVAT iš naujo aiškinosi viešojo užrašo sąvoką:

- Anot teismo, *dabartinės lietuvių kalbos žodynas žodį „viešas“ apibūdina, kaip visiems skirtą, visuomenės naudojamą, o žodį „užrašas“, kaip užrašymas, kas užrašyta. Šioms sąvokoms pilnai atskleisti svarbios yra ir žodžių „raštas“ bei „kalba“ reikšmės, kurias dabartinės lietuvių kalbos žodynas atitinkamai aiškina, kad „kalba“ yra žodinio minčių reiškimo sistema, o „raštas“ - kalbą žyminčių ženklų sistema. Remiantis šiuo lingvistiniu aiškinimu darytina išvada, kad užrašas, yra viena iš rašto formų, kuri būdama kalbą žyminčių ženklų sistema, yra skirta užfiksuoti bei perteikti atitinkamas mintis, o tuo pačiu ir atitinkamą informaciją, kitiems asmenims. Visa tai apibendrinus teismas padarė galutinę išvadą, kad Valstybinės kalbos įstatymo 17 straipsnyje naudojama sąvoka „viešieji užrašai“, reiškia teikiamą raštu informaciją visuomenei. Ir priešingai, į šios teisės normos dispozicijos sudėtį nepatenka informacijos teikimas kitomis meninio vaizdavimo priemonėmis (piešiniais ir kt.).*

Teismas leido gatvių lenteles nevalstybine kalba argumentuodamas:

- ❖ „... tai nėra oficialios lentelės, jos <...> **skirtos** ne visų gatvės užrašų kita kalba žymėjimui, o **skirtingų bendruomenių ir tautų simboliams pagerbti**.“
- ❖ „... jomis **nesiekiama informuoti asmenų**, kalbančių jose nurodytomis kalbomis apie gatvės pavadinimą, jomis nesiekiama skleisti informaciją kita, nei valstybine kalba, jomis nesiekiama konkuruoti su lietuvių kalba, jos neparemtos siekiu tautinėms mažumoms greta valstybinės kalbos vartoti savo gimtąją kalbą.“
- ❖ „Iš šių ginčo lentelių taip pat matyti, kad jose yra **pateikiamas ir grafinio pobūdžio piešinys, susijęs su atitinkamų tautų, kurių vardais pavadintos gatvės, tautine simbolika**, <...> toks šių lentelių pobūdis reiškia, kad jos neatitinka Valstybinės kalbos įstatymo 17 straipsnyje naudojamos sąvokos „viešieji užrašai“ kriterijų, todėl juose esantys užrašai ne lietuvių kalba nepažeidžia ir šios teisės normos reikalavimų.“

2020 m. balandžio 9 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimas Nr. N-1 (182) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5(136) „Dėl viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“ pakeitimo“

Valstybinė lietuvių kalbos komisija nutaria:

Pakeisti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5(136) „Dėl viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“ 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1. Tarptautinio bendravimo reikmėms viešojo garsinė ir rašytinė informacija, įskaitant viešuosius užrašus, transporte, muitinėse, viešbučiuose, bankuose, turizmo agentūrose, taip pat reklamos elementuose greta valstybinės kalbos gali būti teikiama ir užsienio kalbomis. **Viešaisiais užrašais laikoma rašytinė informacija, esanti viešojoje erdvėje ir (arba) skirta visuomenei informuoti.**“

VIEŠOJO UŽRAŠO POŽYMIAI

BENDRIEJI

* tai yra rašytinė informacija.

SPECIALIEJI:

ir (arba)

- Esantys viešojoje erdvėje

(1. **Viešojo erdvė** – gyvenamosios vietovės urbanizuotos teritorijos erdvinės struktūros elementas, **skirtas visuomenės bendriesiems interesams**.

2. **Viešojo erdvė** – visuomenės bendriesiems interesams skirta erdvė.)

- Skirti visuomenei informuoti

(1. **Visuomenės informavimas** – viešosios **informacijos teikimas** visuomenei.

2. **Viešojo informacija** – informacija, skirta viešai skleisti, **išskyrus privataus pobūdžio informaciją**, taip pat kitą informaciją, kuri pagal šį ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus negali būti viešai skleidžiama (pvz. valstybės, karinė, komercinė paslaptys ir pan.).

VIEŠASIS UŽRAŠAS AR VIEŠOJI INFORMACIJA?

VIEŠASIS UŽRAŠAS

- Kalbos įstatymo 17 str. – Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba.
- Kalbos įstatymo 23 str. – visi viešieji užrašai turi būti taisyklingi.
- VLKK 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5(136) 1 p. – viešaisiais užrašais laikoma rašytinė informacija, esanti viešojoje erdvėje ir (arba) skirta visuomenei informuoti.

•

VIEŠOJI INFORMACIJA

- Visuomenės informavimo įstatymo 2 str. 75 p. – viešoji informacija – informacija, skirta viešai skleisti, išskyrus privataus pobūdžio informaciją, taip pat kitą informaciją, kuri pagal šį ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus negali būti viešai skleidžiama.
- VLKK 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. N-5(136) :
 - 1 p. – Tarptautinio bendravimo reikmėms viešoji garsinė ir rašytinė informacija, įskaitant viešuosius užrašus, transporte, muitinėse, viešbučiuose, bankuose, turizmo agentūrose, taip pat reklamos elementuose greta valstybinės kalbos gali būti teikiama ir užsienio kalbomis.
 - 2 p. – Rašytinė ir garsinė informacija kitomis kalbomis neturi būti išsamesnė, o jos rašytinių tekstų formatais negali būti didesnis negu tekstų valstybine kalba.

IŠVADOS

1. Viešasis užrašas ir viešoji informacija yra skirtingos sąvokos, tačiau kalbos priežiūros specialistų šios sąvokos turėtų būti suprantamos kaip tapačios.

2. Pagrindiniai reikalavimai viešiesiems užrašams reglamentuoti Valstybinės kalbos įstatyme, o viešajai informacijai papildomų reikalavimų galime rasti ir kituose specialiuose teisės aktuose, pvz. Visuomenės informavimo įstatyme.

19 straipsnis. Neskelbtina informacija

1. Visuomenės informavimo priemonėse draudžiama skelbti informaciją, kurioje:

1) skleidžiama dezinformacija, karo propaganda, kurstomas karas, raginama prievarta pažeisti Lietuvos Respublikos suverenitetą – pakeisti jos konstitucinę santvarką, kėsintis į jos nepriklausomybę arba pažeisti teritorijos vientisumą;

2) skatinami ar kurstomi teroristiniai nusikaltimai;

3) skleidžiama ar kurstoma neapykanta, tyčiojimas, niekinimas, kurstoma diskriminuoti, smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, negalios, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų ar religijos pagrindu;

4).....

VIEŠŲJŲ UŽRAŠŲ RŪŠYS

Informaciniai užrašai	Reklama	JA pavadinimai	Prekių ženklai
Kalbos įstatymo 17 str. ar 23 str.; Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 5 str. 1 d., 2 d. + poįstatyminiai aktai (PA)	Reklamos įstatymo 4 str. 1 d.; Kalbos įstatymo 17 str. ar 23 str.; Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 5 str. 1 d., 2 d. + poįstatyminiai aktai	Civilinio kodekso 2.39-2.40 str., Kalbos įstatymo 16 str. + poįstatyminiai aktai	Prekių ženklų įstatymo 7 str. 1 d. 6 p. + poįstatyminiai aktai

Pastaba

Galima išskirti ir daugiau smulkesnių rašytinių užrašų rūšių (privačių, istorinių ir pan.).

Isidėmėti. Ne visiems rašytiniams užrašams viešojoje erdvėje taikomi Valstybinės kalbos įstatymo nustatyti reikalavimai, todėl visada būtina išsiaiškinti rašytinio užrašo rūšį tam, kad nuspręstume, ar jam privalomi valstybinės kalbos vartojimo, taisyklingumo reikalavimai.

Pvz. užrašai ant kultūros paminklų (istoriniai užrašai), tokiais atvejais yra specialusis įstatymas – Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, užrašai ant kultūros paminklų patenka į šio teisės akto reguliavimo sferą.

PREKIŲ ŽENKLAI

Prekių ženklas – bet koks žymuo, kurio paskirtis – atskirti vieno asmens prekes ar paslaugas nuo kito asmens prekių ar paslaugų ir kurį galima pavaizduoti grafiškai.

PEKINAS
CHINESE RESTAURANT
北京饭店

Prekių ženklai

Tarptautiniai prekių ženklai

Galioja 1996 m. gegužės 28 d. Lietuvos Respublikos Seimo įstatymu Nr. I-1349 ratifikuota Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės apsaugos, 6 *quinquies* str., kur nurodyta, kad „kiekvienas prekės ženklas, užregistruotas kilmės šalyje, gali būti pareikštas kitose Sąjungos šalyse ir turi būti saugomas toks, koks jis yra, su nurodytomis šiame straipsnyje išlygomis“.

Nacionaliniai prekių ženklai

Galioja Prekių ženklų įstatymo 7 str. 1 d. 6 p., kur nurodyta, kad „ženklas neregistruojamas arba įregistruoto ženklo registracija pripažįstama negaliojančia, jeigu jis prieštarauja viešajai tvarkai arba gerai moralei“.

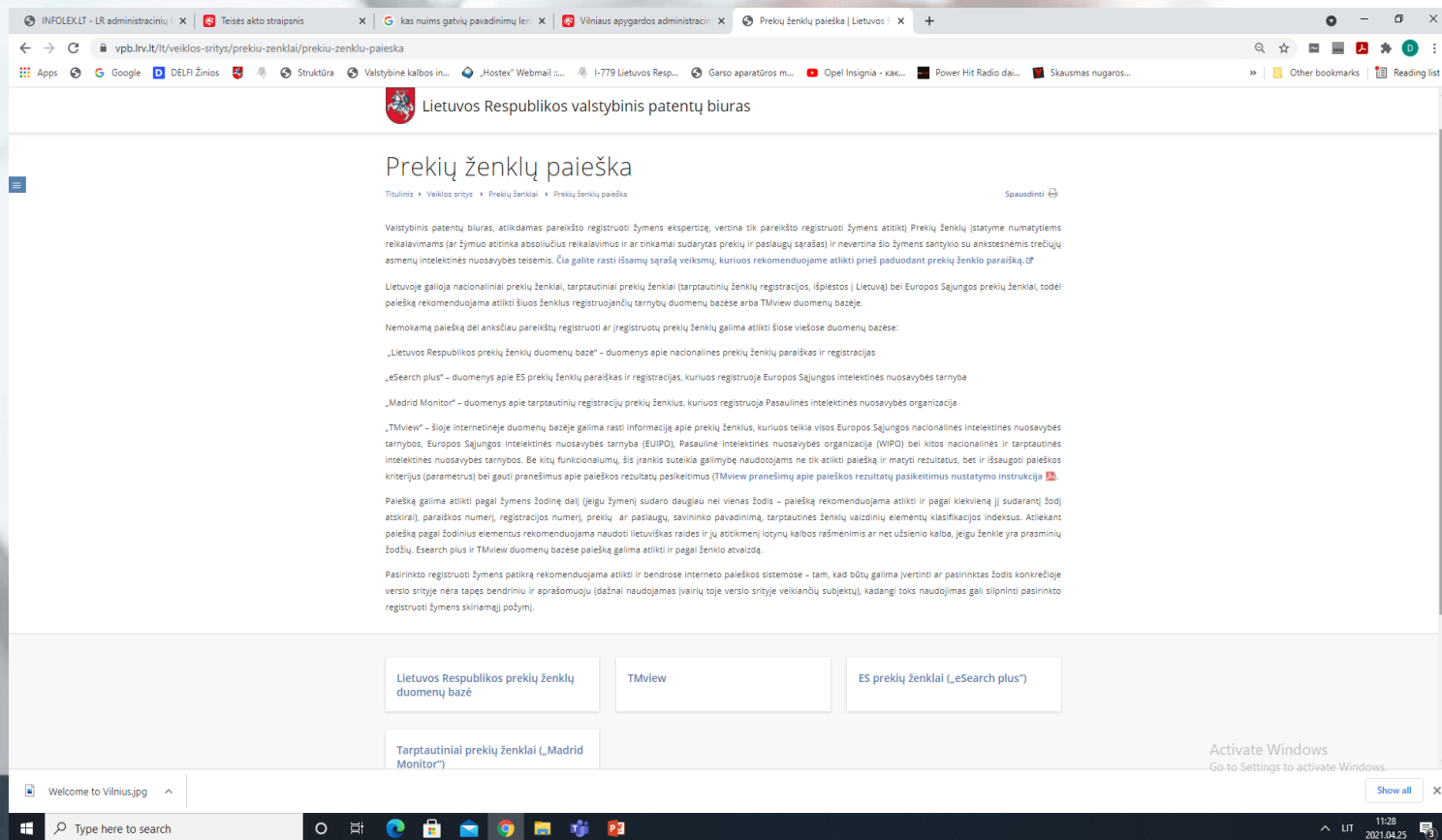
Išvados

1. Tarptautiniai prekių ženklai turi tarptautinę apsaugą, todėl privalomojo valstybinės kalbos vartojimo, taisyklingumo reikalavimai jiems netaikomi.
2. Nacionaliniai prekių ženklai tikrinami prieš jų registraciją ir visišką teisinę apsaugą įgyja tik po tokių ženklų įregistravimo oficialiame prekių ženklų registre bei oficialiai paskelbus atitinkamame biuletenyje.

Svarbu

Prekių ženklas yra suprantamas kaip tam tikrų žymenų (spalvų, raidžių, piešinių) visuma ir tik ši visuma (ne jos dalis) turi teisinę apsaugą. Nustačius, kad prekių ženklas turi nors vieną skiriamąjį, lyginant su tuo, kuris registruotas oficialiai registre, toks ženklas nepripažįstamas prekių ženklu.

Visus su prekių ženklais susijusius klausimus Lietuvoje sprendžia Valstybinis patentų biuras, <http://vpb.lrv.lt> Prekių ženklų paieška vykdoma: <https://vpb.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/prekiu-zenklai/prekiu-zenklu-paieska>

The screenshot shows a web browser window with multiple tabs. The active tab is titled "Prekių ženklų paieška | Lietuvos". The address bar shows the URL <https://vpb.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/prekiu-zenklai/prekiu-zenklu-paieska>. The page header features the Lithuanian Patent Office logo and the text "Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras". The main heading is "Prekių ženklų paieška". Below the heading, there is a breadcrumb trail: "Titulinis > Veiklos sritys > Prekių ženklai > Prekių ženklų paieška". A "Spausdinti" (Print) icon is visible on the right. The main content area contains several paragraphs of text explaining the trademark search process and the types of trademarks accepted. It mentions that the Lithuanian Patent Office provides expertise on trademark registration and that the search is based on the Lithuanian trademark register and the TMView database. It also notes that the search results are provided in Lithuanian and that the search is free of charge. The text is in Lithuanian. At the bottom of the page, there are four buttons: "Lietuvos Respublikos prekių ženklų duomenų bazė", "TMview", "ES prekių ženklai („eSearch plus“)", and "Tarptautiniai prekių ženklai („Madrid Monitor“)". The Windows taskbar at the bottom shows the date and time as 11:28 on 2021.04.25.

Titulinis > Veiklos sritys > Prekių ženklai > Prekių ženklų paieška

Spausdinti

Valstybinis patentų biuras, atlikdamas pareikšto registruoti žymens ekspertizę, vertina tik pareikšto registruoti žymens atitikį Prekių ženklų įstatyme numatytiems reikalavimams (ar žymuo atitinka absoliučius reikalavimus ir ar tinkamai sudarytas prekių ir paslaugų sąrašas) ir nevertina šio žymens santykio su ankstesnėmis trečiųjų asmenų intelektinės nuosavybės teisėmis. Čia galite rasti išsamų sąrašą veiksmų, kuriuos rekomenduojame atlikti prieš paduodant prekių ženklo paraišką.

Lietuvoje galioja nacionaliniai prekių ženklai, tarptautiniai prekių ženklai (tarptautinių ženklų registracijos, išplėtos į Lietuvą) bei Europos Sąjungos prekių ženklai, todėl paiešką rekomenduojame atlikti šiuos ženklus registruojančių tarnybų duomenų bazėse arba TMview duomenų bazėje.

Nemotamą paiešką dėl anksčiau pareiktų registruoti ar (registruotų) prekių ženklų galima atlikti šiose viešose duomenų bazėse:

- „Lietuvos Respublikos prekių ženklų duomenų bazė“ – duomenys apie nacionalines prekių ženklų paraiškas ir registracijas
- „eSearch plus“ – duomenys apie ES prekių ženklų paraiškas ir registracijas, kuriuos registruoja Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba
- „Madrid Monitor“ – duomenys apie tarptautinių registracijų prekių ženklus, kuriuos registruoja Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacija
- „TMview“ – šioje internetinėje duomenų bazėje galima rasti informaciją apie prekių ženklus, kuriuos teikia visos Europos Sąjungos nacionalinės intelektinės nuosavybės tarnybos, Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba (EUIPO), Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (WIPO) bei kitos nacionalinės ir tarptautinės intelektinės nuosavybės tarnybos. Be kitų funkcionalumų, šis įrankis suteikia galimybę naudotojams ne tik atlikti paiešką ir matyti rezultatus, bet ir išsaugoti paieškos kriterijus (parametrus) bei gauti pranešimus apie paieškos rezultatų pasikeitimus (TMview pranešimų apie paieškos rezultatų pasikeitimus nustatymo instrukcija).

Paiešką galima atlikti pagal žymens žodinę dalį (jeigu žymenį sudaro daugiau nei vienas žodis – paiešką rekomenduojame atlikti ir pagal kiekvieną jį sudarantį žodį atskirai), paraiškos numerį, registracijos numerį, prekių ar paslaugų, savininko pavadinimą, tarptautines ženklų vaizdinių elementų klasifikacijos indeksus. Atliekant paiešką pagal žodinius elementus rekomenduojama naudoti lietuviškas raides ir jų atitikmenį lotynų kalbos rašmenimis ar net užsienio kalba, jeigu ženkle yra prasminių žodžių. Esearch plus ir TMview duomenų bazėse paiešką galima atlikti ir pagal ženklo atvaizdą.

Pasirinkto registruoti žymens patikrą rekomenduojame atlikti ir bendrose interneto paieškos sistemose – tam, kad būtų galima įvertinti ar pasirinktas žodis konkrečioje verslo srityje nėra tapęs bendrinio ir aprašomojo (dažnai naudojamas įvairių toje verslo srityje veikiančių subjektų), kadangi toks naudojimas gali silpninti pasirinkto registruoti žymens skiriamąjį požymį.

Lietuvos Respublikos prekių ženklų duomenų bazė

TMview

ES prekių ženklai („eSearch plus“)

Tarptautiniai prekių ženklai („Madrid Monitor“)

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

Show all

Welcome to Vilnius.jpg

Type here to search

11:28
2021.04.25

JURIDINIŲ ASMENŲ PAVADINIMAI

Visi nacionaliniai juridinių asmenų pavadinimai yra Juridinių asmenų registre, kurį prižiūri VĮ Registrų centras,
<http://https://www.registrucentras.lt/>

JA paieška registre:

<https://www.registrucentras.lt/jar/p/pav.php>

JURIDINIŲ ASMENŲ PAVADINIMŲ TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Teisės aktai

1. Civilinis kodeksas:

a. 2.39 str. 3 d. „Juridinio asmens pavadinimas“

- Juridinio asmens pavadinimas **neturi prieštarauti viešajai tvarkai ar gerai moralei ir klaidinti visuomenę dėl** juridinio asmens steigėjo, dalyvio, buveinės, veiklos tikslo, teisinės formos, **tapatumo ar panašumo į kitų juridinių asmenų pavadinimus**, žinomesnių Lietuvos visuomenei užsienio įmonių, įstaigų ir organizacijų vardus, **prekių ir paslaugų ženklus**. Juridinio asmens pavadinimas neturi klaidinti dėl jo tapatumo ar panašumo į anksčiau už juridinį asmenį Lietuvos Respublikoje pateiktus registruoti, įregistruotus ar pripažintus žinomus prekių ir paslaugų ženklus. (YRA IŠIMTIS (pabraukta apačioje)).

b. 2.40 straipsnis. „Juridinio asmens pavadinimo sudarymas“

- Juridinio asmens pavadinimas yra sudaromas iš žodžių ar žodžių junginių, vartojamų perkeltine reikšme arba turinčių tiesioginę reikšmę.
- Juridinio asmens **pavadinimas turi būti sudarytas laikantis lietuvių bendrinės kalbos normų** ir negali būti sudarytas tik iš tiesioginę veiklos daiktų ar paslaugų rūšį nurodančio bendrinio žodžio (žodžių) arba tik iš vietovardžio, arba tik iš kitokio žodžio, neturinčio skiriamąjo požymio.
- Juridinio asmens **pavadinimas gali būti sudarytas iš raidžių, kurios negali būti suprantamos kaip žodžiai, ir skaitmenų arba jų derinių tik tada, jeigu toks pavadinimas yra nusistovėjęs visuomenėje**. Juridinio asmens, susijusio su užsienio juridiniu asmeniu ar kita organizacija, pavadinimas gali būti sudaromas taip, kad jis būtų tapatus ar panašus į užsienio juridinio asmens ar kitos organizacijos pavadinimą, jei yra šių sutikimas naudoti pavadinimą.

Teisės aktai

2. Valstybinės kalbos įstatymo 16 str.

- Visų Lietuvos Respublikoje veikiančių įmonių, įstaigų ir organizacijų pavadinimai daromi laikantis lietuvių kalbos normų ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimų.

3. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. N-2(91) patvirtintos Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklės.

- Čia įtvirtinti JA pavadinimų turinio, taisyklingumo reikalavimai.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“

- Čia įtvirtinta JA registravimo tvarka, registravimo subjektų funkcijos, atsakomybė ir pan.

IŠVADA

Juridinių asmenų pavadinimai yra sudaromi tik valstybine kalba (išskyrus CK nustatytus atvejus) ir turi būti taisyklingi.

SVARBU

- Nei Juridinių asmenų registro tvarkytojas, nei notaras, tvarkantis juridinio asmens registracijos dokumentus, už juridinio asmens pavadinimo atitiktį teisės aktų reikalavimams dėl privalomo valstybinės kalbos vartojimo, taisyklingumo, neatsako. Už tai atsakingas tik juridinio asmens savininkas (JAR nuostatų 59 p., 111 p.).

REKLAMA

Reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą (Reklamos įstatymo 2 str. 8 d.).

TEISĖS AKTAI

1. Reklamos įstatymas nustato reklamos naudojimo reikalavimus, reklaminės veiklos subjektų atsakomybę ir reklamos naudojimo priežiūros Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus.

- ❑ Įstatymo 4 str. 1 d. – „Rašytiniam ir garsiniam reklamos tekstui taikomi Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo nustatyti reikalavimai.“
- ❑ Įstatymo 12 str. 5 d. – „Išorinė reklama turi būti įrengiama vadovaujantis <..> valstybinės kalbos vartojimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis <..>)“

2. Valstybinės kalbos įstatymas nustato reklamos tekstui (kaip viešiesiems užrašams) privalomus valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo reikalavimus.

- ❑ 17 straipsnis. Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba.
- ❑ 23 straipsnis. Visi viešieji užrašai turi būti taisyklingi.

TEISĖS AKTAI

3. Vartotojų teisių apsaugos įstatymas reglamentuoja vartotojų informavimo ypatumus, būtinos rašytinės informacijos pateikimą vartotojams.

- ❑ Įstatymo 5 str. 2 d. – „**Valstybinė kalba privaloma visuose vartotojams skirtuose viešuosiuose išoriniuose ir vidiniuose prekybos ir paslaugų teikimo vietų užrašuose, įskaitant prekybos ir paslaugų teikimo vietų pavadinimus**“.
- ❑ Iki 2007 metų galiojusio Įstatymo nuostata „Visa informacija apie prekes bei paslaugas vartotojams turi būti pateikta raštu valstybine kalba, išskyrus atvejus, kai prekių ir paslaugų vartojimo būdai yra tradiciškai žinomi. **Prekybai ir paslaugoms teikti skirtų patalpų išorėje turi būti valstybine kalba nurodytas parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų klasės arba prekybos ar paslaugos teikimo vietos rūšinis pavadinimas.**“

IŠKABA

Iškaba – ant ar prie reklamos davėjo buveinės pastato arba reklamos davėjo prekybos ar paslaugų teikimo vietoje ar prie jos įrengiama speciali išorinės reklamos pateikimo priemonė, ant kurios ar kurioje pateikiama informacija:

1. reklamos **davėjo pavadinimas** ir
2. **(arba)** reklamos davėjo **prekybos ar paslaugų teikimo vietos pavadinimas** (parduotuvė, viešbutis, kirpykla ir kt.), ir
3. **(arba)** parduodamų **prekių ar teikiamų paslaugų pavadinimas** (avalynė, automobilių remontas ir kt.).

Iškaba taip pat laikoma tokios informacijos pateikimo vieta ant reklamos davėjo buveinės arba prekybos ar paslaugų teikimo vietos pastato sienos, langų ar durų. Be nurodytos informacijos, iškaboje gali būti pateikiami prekių ženklas, logotipas, emblema, darbo laikas, reklamos davėjo vardas, pavardė.

CIVILINIS KODEKSAS

CK numatyta, kokia informacija turi būti teikiama vartotojui, žodžio parduotuvė nereikia rašyti, nes joks teisės aktas to daryti neįpareigoja.

Civilinio kodekso 6.228(6) straipsnyje nustatyta, kokią informaciją verslininkas privalo aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui:

6.228 (6) straipsnis. Bendrieji vartotojų teisės į informaciją reikalavimai

1. Prieš sudarydamas vartojimo sutartį, kuri nėra nuotolinė ar ne prekybos patalpose sudaroma sutartis, verslininkas privalo aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui būtiną, teisingą, išsamią ir neklaidinančią informaciją. Informacija vartotojui turi būti suteikta valstybine kalba. Verslininkas ženklindamas prekes ar kitokiu būdu privalo vartotojui suteikti šią informaciją, jeigu ji nėra akivaizdi iš konteksto:

- 1) prekės ar paslaugos pagrindinės savybės (atsižvelgiant į informavimo priemones ir prekę ar paslaugą);**
- 2) duomenys apie verslininką (vardas ir pavardė ar pavadinimas, buveinės adresas, telefono ryšio numeris);**

CIVILINIS KODEKSAS

3) bendra prekių ar paslaugų kaina, į kurią įskaičiuoti mokesčiai, arba kai dėl prekių arba paslaugų pobūdžio kaina pagrįstai negali būti iš anksto apskaičiuota, metodas, pagal kurį ši kaina apskaičiuojama, ir, jeigu reikalinga, visos papildomos vežimo, pristatymo ir pašto išlaidos, arba kai šios papildomos išlaidos dėl pagrįstų priežasčių negali būti iš anksto apskaičiuotos, informacija apie tai, kad gali tekti jas apmokėti;

4) jeigu reikalinga, apmokėjimo, pristatymo, sutarties vykdymo tvarka, prekių pristatymo ar paslaugų suteikimo terminas, verslininko atliekamo vartotojų skundų nagrinėjimo tvarka;

5) priminimas apie prekės garantiją pagal įstatymą, tinkamumo naudoti terminas, garantinio aptarnavimo ir kokybės garantijos (komercinės garantijos) sąlygos, jeigu reikalinga;

6) jeigu reikalinga, sutarties trukmė, o kai sutartis neterminuota ar pratęsiama automatiškai, – sutarties nutraukimo sąlygos;

7) jeigu reikalinga, skaitmeninio turinio funkcinės savybės, įskaitant taikomas technines apsaugos priemones;

8) jeigu reikalinga, skaitmeninio turinio suderinamumas su technine ir programine įranga tiek, kiek verslininkas žino ar turi žinoti.

2. Įstatymuose ir Mažmeninės prekybos taisyklėse gali būti nustatyta reikalavimų dėl papildomos informacijos, kurią būtina suteikti vartotojams prieš sudarant vartojimo sutartis dėl tam tikrų rūšių prekių ar paslaugų, teikimo.

TEISĖS AKTAI

4. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2018 m. birželio 22 d. Nr. 4-371 įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. liepos 30 d. įsakymo Nr. 4-670 „Dėl Išorinės reklamos įrengimo taisyklių patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000 m. gruodžio 1 d. įsakymo Nr. 405 „Dėl Išorinės reklamos įrengimo tipinių taisyklių patvirtinimo“ ir jį keitusių įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ pakeitimo“ – nustato išorinės reklamos įrengimo bendruosius reikalavimus, savivaldybių, kurių teritorijoje įrengiama išorinė reklama, įgaliojimus.

5. 2020 m. balandžio 9 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimas Nr. N-1 (182) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5(136) „Dėl viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“ pakeitimo““

Tarptautinio bendravimo reikmėms viešojo garsinė ir rašytinė informacija, įskaitant viešuosius užrašus, transporte, muitinėse, viešbučiuose, bankuose, turizmo agentūrose, taip pat reklamos elementuose greta valstybinės kalbos gali būti **teikiama ir užsienio kalbomis**. Viešaisiais užrašais laikoma rašytinė informacija, esanti viešojoje erdvėje ir (arba) skirta visuomenei informuoti.

❑ Rašytinė ir garsinė **informacija kitomis kalbomis neturi būti išsamesnė**, o jos **rašytinių tekstų formatas negali būti didesnis** negu tekstų valstybine kalba.

REKLAMOS RŪŠYS

(Reklamos įstatyme yra daugiau rūšių, pvz. klaidinanti, paslėpta, bet mus daugiau domina šios)

IŠORINĖ REKLAMA

1. Įrengimui reikalingas leidimas (išskyrus Reklamos įstatymo 12 str. 2 dalyje numatytus atvejus. Šie atvejai netaikomi, jei reklamą norima įrengti kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose; jei reklamos įrenginys yra statinys ar jam įrengti yra privalomas statybą leidžiantis dokumentas).
2. Galioja Valstybinės kalbos įstatymo 17 str. ir 23 str. nustatyti reikalavimai.

VIDINĖ REKLAMA

1. Įrengimui nereikalingas leidimas.
2. Galioja Valstybinės kalbos įstatymo 17 str. ir 23 str. nustatyti reikalavimai.

SVARBU

- Reklamos tekstui, kaip ir viešiesiems užrašams, yra privalomi valstybinės kalbos vartojimo bei taisyklingumo reikalavimai.
- **Išimtis.** Kai reklaminis tekstas tampa prekių ženklu.

Kas turi bausti – Vartotojų teisių apsaugos tarnyba ar savivaldybių kalbos tvarkytojai?

- **Reklamos įstatymo 19 straipsnis. Reklamos priežiūros institucijos**
- 1. Šiame įstatyme nustatytų **reikalavimų įgyvendinimo priežiūrą**, vadovaudamiesi šiuo ir kitais įstatymais, pagal kompetenciją **atlieka**:
 - 1) Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba – dėl šio įstatymo 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13 straipsnių, 14 straipsnio (nagrinėja šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų pažeidimus ir skiria baudas dėl pažeidimų, ištirtų savo iniciatyva, arba pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pateiktus pažeidimų tyrimo dokumentus su atlikto tyrimo išvadomis (akta, protokolą ar kitą dokumentą) (toliau – tyrimo dokumentas), 15, 16, 17 ir 18 straipsnių nuostatų;
 - 3) **savivaldybių vykdomosios institucijos** – dėl šio įstatymo **12 straipsnio** 1, 3, 5, 15 ir 16 dalių nuostatų;
- **Reklamos įstatymo 12 straipsnio 5 dalis**
- 5. Išorinė reklama turi būti įrengiama vadovaujantis <..> valstybinės kalbos vartojimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, Išorinės reklamos įrengimo taisyklėmis <...>.

INFORMACINIAI UŽRAŠAI

**AUTOBUSŲ MARŠRUTO
AUTOBUSŲ STOTIS – „AKROPOLIS“
TVARKARAŠTIS**

РАСПИСАНИЕ АВТОБУСНОГО МАРШРУТА АКРОПОЛИС – АКРОПОЛИС

Uvyksta iš stoties / Prisiekimas / отправления	10.30	11.30	12.30	14.30	15.30	16.30	17.00	17.30	18.00	Atvyksta į stotį / Prieėjimas / прибытие
Akropolis / Akropolis / Акрполис / Акрполис	10.45	11.45	12.45	14.45	15.45	16.45	17.15	17.45	18.15	

**IŠVYKIMAS
IŠ VILNIAUS
AUTOBUSŲ STOTIES
Į BALTARUSIJĄ**

ОТПРАВЛЕНИЕ С
ВИЛЬНОСКОГО
АВТОБУСНОГО
СТАЦИОНА
В БЕЛАРУСЬ

Maršrutas / Маршрут	12.30	13.30
Minas (per Alytus) / Минск (через Алытус)	12.30	13.30
Minas (per Akropolis) / Минск (через Акрполис)	12.30	13.30
Utena / Утена	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Minas (per Alytus) / Минск (через Алытус)	12.30	13.30
Minas (per Akropolis) / Минск (через Акрполис)	12.30	13.30
Utena / Утена	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Minas (per Alytus) / Минск (через Алытус)	12.30	13.30
Minas (per Akropolis) / Минск (через Акрполис)	12.30	13.30
Utena / Утена	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Minas (per Alytus) / Минск (через Алытус)	12.30	13.30
Minas (per Akropolis) / Минск (через Акрполис)	12.30	13.30
Utena / Утена	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30
Alkūnė / Алкуня	12.30	13.30

AKROPOLIS informacija
Tel. 8 6 340 3078
Faksas 8 6 340 3087
www.akropolis.lt

TSK informacija
Tel. 8 6 340 3078
Faksas 8 6 340 3087
www.tsk.lt

Informacija AKROPOLIS
Tel. 8 6 340 3078
Faksas 8 6 340 3087
www.akropolis.lt

Informacija TSK
Tel. 8 6 340 3078
Faksas 8 6 340 3087
www.tsk.lt

TOXS
Pajūrio mokykla

INFORMACINIAI UŽRAŠAI

TEISĖS AKTAI

1. Valstybinės kalbos įstatymas nustato informaciniams užrašams privalomus valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo reikalavimus.

- ☐ **17 straipsnis.** Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba.
- ☐ **23 straipsnis.** Visi viešieji užrašai turi būti taisyklingi.

2. Vartotojų teisių apsaugos įstatymas reglamentuoja būtinos viešosios informacijos pateikimą vartotojams.

- ☐ **Įstatymo 5 str. 2 d.** – „Valstybinė kalba privaloma visuose vartotojams skirtuose viešuosiuose išoriniuose ir vidiniuose prekybos ir paslaugų teikimo vietų užrašuose, įskaitant prekybos ir paslaugų teikimo vietų pavadinimus“.

TEISĖS AKTAI

3. 2020 m. balandžio 9 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimas Nr. N-1 (182) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5(136) „Dėl viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“ **pakeitimo“**

Tarptautinio bendravimo reikmėms viešojo garsinė ir rašytinė informacija, įskaitant viešuosius užrašus, transporte, muitinėse, viešbučiuose, bankuose, turizmo agentūrose, taip pat reklamos elementuose greta valstybinės kalbos gali būti teikiama ir užsienio kalbomis. Viešaisiais užrašais laikoma rašytinė informacija, esanti viešojoje erdvėje ir (arba) skirta visuomenei informuoti.

- ☐ **Rašytinė ir garsinė informacija kitomis kalbomis neturi būti išsamesnė, o jos rašytinių tekstų formatas negali būti didesnis negu tekstų valstybine kalba.**

SVARBU

- Jei yra informacinis užrašas (viešoji informacija), jis privalo būti valstybine kalba. Tam tikrais atvejais (VLKK nutarimas Nr. N-2 (91)) galimas ir kitų kalbų vartojimas šalia, tačiau informacijos kita kalba turinys neturi būti išsamesnis, o pats užrašas didesnis nei užrašas valstybine kalba.
- Ar būtina skelbti tam tikrą informaciją viešai, Kalbos įstatymas nereglamentuoja.

Kas turi bausti – Vartotojų teisių apsaugos tarnyba ar savivaldybių kalbos tvarkytojai?

- **9 straipsnis. Vartotojų teisių apsaugos institucinė sistema**
- Vartotojų teisių apsaugą Lietuvos Respublikoje užtikrina:
 - 1) **valstybės ir savivaldybių institucijos;**
 - 2) vartotojų asociacijos.
- Vartotojų teisių apsaugos tarnyba prižiūri CK (6.228(7) 1 d.) numatytos privalomos informacijos pateikimą vartotojui, t. y.:
 - 1) pagrindinės prekės ar paslaugos savybės (atsižvelgiant į informavimo priemones ir prekę ar paslaugą);
 - 2) duomenys apie verslininką (vardas ir pavardė ar pavadinimas, juridinio asmens teisinė forma);
 - 3) verslininko buveinės adresas ir, jei turi, telefono ryšio, fakso numeriai ir elektroninio pašto adresas, kuriais vartotojas gali susisiekti su verslininku, ir, jeigu reikalinga, duomenys apie verslininką, kurio vardu veikiama (vardas ir pavardė ar pavadinimas, buveinės adresas). Verslininko ir, jeigu reikalinga, verslininko, kurio vardu veikiama, ekonominės veiklos vietos adresas, kuriuo vartotojas gali pateikti skundus, nurodomas, jeigu ekonominės veiklos vietos adresas skiriasi nuo buveinės adreso;
 - 4) bendra prekių ar paslaugų kaina.

Kas turi bausti – Vartotojų teisių apsaugos tarnyba ar savivaldybių kalbos tvarkytojai?

Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 10 str. 7 d.

Kitos valstybės ir savivaldybių institucijos, įgyvendinančios priemonės, numatytas šio įstatymo 7 straipsnyje, pagal šio ir kitų įstatymų bei teisės aktų nustatytą kompetenciją, dalyvauja organizuojant vartotojų teisių apsaugą, ginant vartotojų teises.

7 straipsnis. Vartotojų teisių apsaugos įgyvendinimas

Vartotojų teisių apsauga įgyvendinama:

1) taikant prevencines priemones (ugdant, informuojant, konsultuojant vartotojus, atliekant tyrimus, atliekant rinkos priežiūrą ir kitas priemones);

2) per administracinę, civilinę, baudžiamąją atsakomybę;

Pastaba

- Vartotojų teisių apsaugos tarnyba taip pat turi teisę taikyti sankcijas už valstybinės kalbos nevartojimą vartotojams skirtuose viešuosiuose išoriniuose ir vidiniuose prekybos ir paslaugų teikimo vietų užrašuose, įskaitant prekybos ir paslaugų teikimo vietų pavadinimus. Tai numato Įstatymo 40 str. 1 d.

ADMINISTRACINĖ ATSAKOMYBĖ

ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSAS

XXV SKYRIUS

ADMINISTRACINIAI NUSIŽENGIMAI,
SUSIJĘ SU VALDYMO TVARKA

497 straipsnis. Valstybinės kalbos nevertojimas

1. Valstybinės kalbos nevertojimas **juridinių asmenų antspauduose, spauduose, blankuose, iškabose, tarnybinių patalpų ir kituose viešuose užrašuose**

užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo aštuoniasdešimt iki vieno šimto dvidešimt eurų.

2. Valstybinės kalbos nevertojimas **Lietuvos Respublikos gaminių ir paslaugų pavadinimuose ir jų aprašuose, Lietuvoje parduodamų prekių naudojimo (vartojimo) instrukcijose**

užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo devyniasdešimt iki vieno šimto keturiasdešimt eurų.

3. Šio straipsnio 1, 2 dalyse numatyti administraciniai nusižengimai, **padaryti pakartotinai,**

užtraukia baudą nuo vieno šimto septyniasdešimt iki dviejų šimtų trisdešimt eurų.

498 straipsnis. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimų ir Valstybinės kalbos inspekcijos pareigūnų nurodymų nevykdymas

1. **Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimų valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo klausimais** ir Valstybinės kalbos inspekcijos pareigūnų nurodymų dėl valstybinės kalbos vartojimo nevykdymas

užtraukia įspėjimą arba baudą juridinių asmenų vadovams, kitiems atsakingiems asmenims arba kitiems nutarimų arba nurodymų nevykdantiems asmenims nuo devyniasdešimt iki vieno šimto septyniasdešimt eurų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas **pakartotinai**, užtraukia baudą nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų eurų.

503 straipsnis. Autentiškų ir oficialių Lietuvos vietovardžių formų nevartojimas

- 1. Autentiškų ir oficialių Lietuvos vietovardžių formų nevartojimas** teisės aktuose, kituose oficialiuose leidiniuose, kartografijoje, **kelių ir gatvių rodyklėse, iškabose**, antspauduose, komunikacijose, Lietuvos Respublikos gaminių ir paslaugų dokumentuose, vadovėliuose užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo aštuoniasdešimt iki vieno šimto dvidešimt eurų.
2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo vieno šimto septyniasdešimt iki dviejų šimtų trisdešimt eurų.

XIV SKYRIUS

ADMINISTRACINIAI NUSIŽENGIMAI, SUSIJĘ SU EKONOMIKA IR VERSLO TVARKA

144 straipsnis. Reklamos naudojimo reikalavimų ir draudimų nesilaikymas

1. Išorinės reklamos įrengimo draudimų ir reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą nuo vieno šimto keturiasdešimt iki trijų šimtų eurų.
2. Klaidinamos reklamos naudojimas ar lyginamosios reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų šešiasdešimt eurų.
3. Šio straipsnio 2 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo penkių šimtų šešiasdešimt iki devynių šimtų eurų.
4. Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme nustatytų kitų reklamos naudojimo reikalavimų ir draudimų nesilaikymas (išskyrus šio kodekso 145 straipsnyje numatytus administracinius nusižengimus) užtraukia baudą nuo vieno šimto keturiasdešimt iki trijų šimtų eurų.
5. Šio straipsnio 1, 4 dalyse numatyti administraciniai nusižengimai, padaryti **pakartotinai**, užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų šešiasdešimt eurų.

VIEŠŲJŲ UŽRAŠŲ TIKRINIMO TVARKA

Pagal objektą: nusistatome darbų planuose, kad kitą metų ketvirtį, pusmetį tikrinsite tam tikroje teritorijoje – objekte (miesto kvartale, tam tikrose gatvėse ir pan.) esančius užrašus, jie tvirtinami vadovo įsakymu. Atėjus laikui, tikrinate.

Pagal skundą: pradedate administracinę procedūrą, patikrinate faktines aplinkybes, fiksuojate patikrinimo akte (išvadoje) ir priimate administracinį sprendimą.

Pagal subjektą: iš anksto nusistatote ūkio subjektų veiklos patikrinimų plane, ką tikrinsite, paskelbiate svetainėje arba išsiunčiate tikrinamiems subjektams po plano paskelbimo, atėjus tikrinimo laikui pildote pavedimą tikrinti ir tikrinate.